

Ce trebuie să cunoașteți referitor la competența instanțelor:

În România justiția se realizează prin Înalta Curte de Casație și Justiție, curți de apel, tribunale, tribunale specializate și judecătoria.

Prin competență se înțelege abilitarea legală dată unui organ de a îndeplini anumite acte.

Pentru a delimita atribuțiile care revin organelor judiciare au fost stabilite anumite criterii cu ajutorul cărora să se arate ce activitate desfășoară organele judiciare. Un asemenea criteriu îl constituie competența.

1. COMPETENȚA MATERIALĂ

Competența materială este criteriul cu ajutorul căruia se stabilește care dintre organele judiciare de grade diferite pot soluționa anumite cauze.

✓ ***Judecătoria*** este instanța care funcționează în mai multe localități din fiecare județ și în municipiul București.

Din punctul de vedere al competenței materiale, putem spune că judecătoria are competență generală.

În raport de acest criteriu, au fost stabilite în competența judecătoriei anumite cereri.

Astfel, cererile pe care le formulați în materie civilă al căror obiect are o valoare ce nu depășește 5 miliarde lei, precum și cele de împărțeață judiciară, cererile în materie succesorală, cererile neevaluabile în bani precum și cele privind materia fondului funciar, inclusiv cererile de drept comun formulate de terții vătămați în drepturile lor prin aplicarea legilor în materia fondului funciar, sunt de competența judecătoriei.

La judecătoria introduceți și cererile referitoare la relații de familie și acte de stare civilă, respectiv cereri de divorț, cereri privind obligația legală de întreținere, încredințarea și stabilirea domiciliului minorului din afara căsătoriei, cereri având drept obiect încuviințarea

purtării numelui de către copilul minor și înregistrarea ulterioară a nașterii minorului, cereri privind anularea, completarea și rectificarea actelor de stare civilă, stabilirea paternității copilului din afara căsătoriei, acțiunea în tăgadă paternității copilului născut din căsătorie și contestarea recunoașterii paternității.

Cererile formulate în materie comercială al căror obiect are o valoare de până la 1 miliard lei, precum și cererile privind emiterea somației de plată, potrivit Ordonanței de Guvern nr. 5/2001 și acțiunile în anulare în această materie până la 1 miliard lei, se soluționează tot de către judecătoria.

Această instanță judecă și plângerile împotriva hotărârilor autorităților administrației publice cu activitate jurisdicțională și ale altor organe cu astfel de activitate, în cazurile prevăzute de lege, respectiv plângerile contravenționale și împotriva actelor administrative emise în cadrul procedurilor administrative prevăzute de Legea nr. 18/1991.

De asemenea, la judecătoria introduceți și cererile formulate în orice alte materii date prin lege în competența lor, cum sunt: cereri privind punerea sub interdicție, declararea dispariției și a morții, cereri de acordare a personalității juridice a asociațiilor de proprietari, conform Legii nr. 114/1996, cereri având drept obiect lămurirea înțelesului, întinderea sau aplicarea dispozitivului propriei hotărâri, cereri privind completarea propriilor hotărâri în cazul omisiunii pronunțării asupra unui capăt de cerere, asupra unei cereri conexe sau incidentale.

✓ Instanța ierarhic superioară judecătoriei este **tribunalul** care funcționează în fiecare județ și în municipiul București.

Anumite cereri pot fi introduse direct la tribunal, respectiv: cele pe care le formulați în materie comercială al căror obiect are o valoare de peste 1 miliard lei, precum și procesele și cererile în această materie al căror obiect este neevaluabil în bani.

Tribunalul soluționează și cererile în materie civilă al căror obiect are o valoare de peste 5 miliarde lei, conflictele de muncă, cu excepția celor date prin lege în competența altor instanțe, procesele și cererile în materie de contencios administrativ, în afară de cele date

în competența curții de apel, cererile în materie de creație intelectuală și de proprietate industrială, cererile privind încuviințarea, nulitatea sau desfacerea adopției, cererile pentru repararea prejudiciilor cauzate prin erori judiciare săvârșite în procesele penale și cererile având drept obiect recunoașterea și încuviințarea executării silite a hotărârilor date în țări străine.

Totodată, tribunalul verifică legalitatea și temeinicia soluțiilor pronunțate de judecătorii din raza sa de competență.

Astfel, tribunalul este și instanță de control judiciar, respectiv instanță de apel și de recurs.

Ca instanță de apel, tribunalul judecă apelurile pe care le declarați împotriva hotărârilor pronunțate de judecătorii în cererile de divorț, în cererile privind filiația și raporturile personale dintre părinți și copiii minori, în cererile de împărțeală judiciară, cu excepția celor care, potrivit legii, nu sunt supuse apelului.

Cererile de recurs care pot fi soluționate de tribunal privesc hotărârile pronunțate de judecătorii, care potrivit legii, nu sunt supuse apelului, de exemplu: în cererile de stabilire majorare, reducere și sistare a obligației de întreținere, cererile privind măsurile asiguratorii, plângerile împotriva proceselor verbale de constatare și sancționare a contravențiilor.

De asemenea, tribunalul judecă și cererile în orice alte materii date prin lege în competența lui, cum sunt: contestația în anulare și revizuirea îndreptate împotriva propriilor hotărâri, cererile de îndreptare a greșelilor materiale din propriile hotărâri și încheieri, conflictele de competență dintre 2 judecătorii din circumscripția sa teritorială.

✓ În România funcționează un număr de *15 curți de apel* care verifică legalitatea și temeinicia soluțiilor pronunțate în materie civilă de judecătorii și tribunalele din raza acestora de competență.

Pe lângă rolul de instanță de control judiciar, curtea de apel are rolul și de primă instanță. În acest sens judecă procesele și cererile pe care le formulați în materie de contencios administrativ privind actele autorităților și instituțiilor centrale.

Ca instanță de apel, curtea de apel judecă apelurile pe care le declarați împotriva hotărârilor pronunțate de tribunale în primă instanță.

La curtea de apel, ca instanță de recurs, puteți introduce recursurile declarate împotriva hotărârilor pronunțate de tribunale în apel sau împotriva hotărârilor pronunțate în primă instanță de tribunale, care potrivit legii, nu sunt supuse apelului, precum și în orice alte cazuri expres prevăzute de lege.

De asemenea, curtea de apel judecă și cererile în orice alte materii date prin lege în competența lor, respectiv conflictele de competență dintre două tribunale, sau între un tribunal și o judecătorie din raza sa teritorială, cererile de recuzare a tuturor judecătorilor de la un tribunal, cererile de îndreptare a greșelilor materiale din propriile hotărâri și încheieri.

✓ În România funcționează o singură instanță supremă, denumită **Înalta Curte de Casație și Justiție**, cu personalitate juridică și cu sediul în București.

Înalta Curte de Casație și Justiție asigură interpretarea și aplicarea unitară a legii de către celelalte instanțe judecătorești, potrivit competenței sale.

Această instanță judecă recursurile pe care le declarați împotriva hotărârilor curților de apel și a altor hotărâri, în cazurile prevăzute de lege, recursurile în interesul legii și în orice alte materii date prin lege în competența sa.

Secția Civilă și de Proprietate Intelectuală, Secția Comercială și Secția de Contencios Administrativ și Fiscal al Înaltei Curți de Casație și Justiție judecă recursurile împotriva hotărârilor pronunțate de curțile de apel și a altor hotărâri, în cazurile prevăzute de lege și de asemenea, cererile de strămutare și conflictele de competență care-i revin în raport cu competența fiecăreia.

Competența ce revine instanțelor judecătorești în legătură cu arbitrajul aparține instanței care ar fi fost competentă să soluționeze litigiul în fond, în lipsa unei convenții arbitrale.

2. COMPETENȚA TERITORIALĂ

Competența teritorială este criteriul cu ajutorul căruia se stabilește care dintre organele judiciare de același grad pot soluționa anumite cauze.

Din punct de vedere al competenței teritoriale, de regulă, cererea se introduce la instanța în raza căreia domiciliază pârâtul.

În situația în care acesta are domiciliul în străinătate sau nu are domiciliul cunoscut, cererea se poate depune la instanța reședinței sale din țară, iar dacă nici aceasta nu este cunoscută, la instanța domiciliului sau reședinței reclamantului.

În cazul în care, în afară de domiciliul său, pârâtul are, în mod firesc, o îndeletnicire profesională, sau deține una sau mai multe așezări agricole, comerciale sau industriale, cererea se poate face și la instanța locului acelor așezări sau îndeletnici, dar numai pentru obligațiile patrimoniale ce decurg sau care se pot executa în acel loc.

Cererea împotriva unei persoane juridice de drept privat se face:

- la instanța sediului ei principal;
- la instanța locului unde ea are reprezentanță pentru obligațiile ce urmează a fi executate în acel loc sau care izvorăsc din acte încheiate printr-un reprezentant al acesteia sau din fapte săvârșite de acesta.

Dacă cererea de chemare în judecată se introduce împotriva unei asociații ori societăți fără personalitate juridică, aceasta se depune la instanța de la domiciliul persoanei care are calitatea de președinte sau director al asociației sau societății, ori la instanța de la domiciliul oricăreia dintre asociați.

Cererile împotriva statului, direcțiilor generale, regiilor publice, caselor autonome și administrațiilor comerciale se pot face fie la instanțele din municipiul București, fie la cele din reședința județului unde domiciliază reclamantul.

Atunci când mai multe judecătoria din circumscripția aceluiași tribunal sunt competente să judece cererile mai sus menționate, acestea se introduc în municipiul București la

Judecătoria Sectorului 4 sau la judecătoria din localitatea de reședință a județului.

Când *cererea este formulată împotriva mai multor pârâți*, poate fi depusă la instanța competentă pentru oricare din aceștia sau la instanța competentă pentru oricare dintre debitorii principali (când există obligații accesorii).

De la regula generală sunt prevăzute și anumite excepții, privind introducerea cererii și la alte instanțe decât cea în raza căreia se află domiciliul pârâtului.

Astfel, dacă se solicită executarea, anularea sau rezilierea unui contract, cererea poate fi introdusă la instanța locului prevăzut în contract pentru executarea obligației.

Dacă obiectul cererii îl constituie acordarea de despăgubiri în materie de asigurare, cererea se poate face la instanța în circumscripția căreia se află domiciliul asiguratului, bunurile asigurate sau locul unde s-a produs accidentul.

În cazul cererilor ce izvorăsc dintr-o cambie, cec sau bilet la ordin, competentă este instanța locului de plată, iar pentru cererile ce privesc obligații comerciale, competentă este instanța locului unde obligația a luat naștere sau aceea a locului plății.

În afară de instanța de la domiciliul pârâtului, cererea poate fi depusă și la instanța de la domiciliul reclamantului pentru cererile formulate de ascendenți/descendenți pentru pensie de întreținere la instanța de la locul săvârșirii faptului ilicit pentru cererile privind angajarea răspunderii civile delictuale și la instanța de la locul săvârșirii contravenției pentru plângerile contravenționale.

O situație specială privește cererea referitoare la bunurile imobile unde este stabilită expres instanța la care aceasta urmează să fie depusă, respectiv instanța în circumscripția căreia este situat imobilul. Dacă imobilul se află în raza de competență a mai multor instanțe, cererea se introduce la instanța de la domiciliul sau reședința pârâtului, dacă acestea se află în vreuna din aceste circumscripții. În caz contrar, cererea se depune la oricare din instanțele în raza cărora este situat imobilul.

În materie de moștenire, pentru cazurile expres prevăzute de lege, competența revine instanței de la cel din urmă domiciliu al defunctului.

În materie comercială, până la sfârșitul lichidării în fapt, cererea se introduce la instanța locului unde societatea își are sediul principal, iar în materia reorganizării judiciare și a falimentului, cererea se depune la tribunalul în circumscripția căruia se află sediul principal al debitorului.